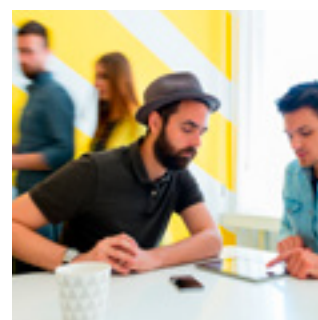
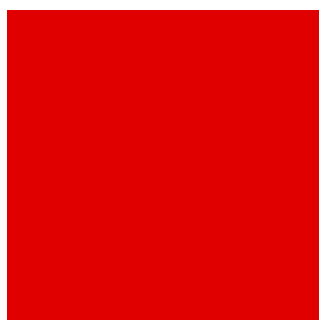
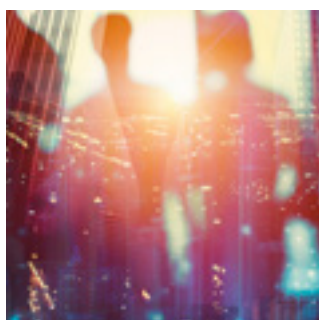




EEN VERTROUWENSWAARDIGE KMO VERWERPT CORRUPPTIE: **WAAROM?** **HOE?**





Redactie: Mathieu Maes (mms@iccwbo.org)

Eindredactie: Anneleen Dammekens, Cyril Liance, Mathieu Maes

Cette brochure est également disponible en français.

This brochure is also available in English.

De inhoud van deze brochure is ook beschikbaar op de website

<http://economie.fgov.be/oeso.jsp>

Disclaimer: Deze brochure werd opgesteld door het Nationaal Contactpunt in België voor de Richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor Multinationale Ondernemingen.

Alle teksten, lay-outs, ontwerpen en diverse in deze brochure opgenomen elementen zijn beschermd door auteursrechten ©.

Uittreksels van de brochuretekst mogen enkel voor niet-commerciële doeleinden worden gereproduceerd, en enkel voor zover de bron ervan duidelijk wordt vermeld.

Het Nationaal Contactpunt in België voor de Richtlijnen van de OESO voor Multinationale Ondernemingen en de auteurs wijzen elke verantwoordelijkheid af over de inhoud van deze brochure.

De doelstelling die aan deze brochure is verbonden, bestaat er niet in een inventaris op te stellen van de met corruptie gepaard gaande risico's.

De aangeleverde informatie is louter van algemene aard en niet gericht op specifieke situaties, natuurlijke personen, rechtspersonen, of juridische entiteiten;

- is niet noodzakelijk volledig, nauwkeurig en up-to-date;
- vormt geen professioneel of juridisch advies;
- vervangt het advies van een expert niet;
- biedt geen enkele garantie op een veilige bescherming.

Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Vooruitgangstraat 50 - 1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348
<http://economie.fgov.be>
tel. 0800 120 33 (gratis in België)

 facebook.com/FODEconomie

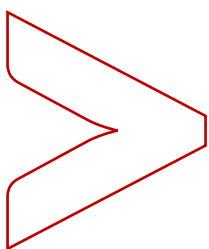
 [@FODEconomie](https://twitter.com/FODEconomie)

 youtube.com/user/FODEconomie

 linkedin.com/company/fod-economie

Verantwoordelijke uitgever: Jean-Marc Delporte
Voorzitter van het Directiecomité
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Wettelijk depot: D/2017/2295/33



Voorwoord



Corruptie heeft een reële impact op onze economie en op die van de landen waarmee België handel drijft. Het geld dat zo jaarlijks verloren gaat, leidt tot minder toegevoegde waarde en minder nieuwe jobs, maar ook tot hogere prijzen voor de consumenten en tot verliezen voor de bedrijven. De centrale positie van ons land in de Europese Unie verplicht ons ertoe om met nog grotere daadkracht de strijd tegen de corruptie aan te binden.

België strijdt reeds jarenlang tegen corruptie, met name in het kader van zowel de nationale als de internationale handelsbetrekkingen. Het is een prioriteit van de Belgische regering die opgenomen werd in het Nationaal Actieplan Ondernemingen en Mensenrechten, dat verschillende acties omvat die de federale overheid en de gewesten zich gezamenlijk tot doel stellen. Het is een prioriteit die men daarnaast ook terugvindt in het Nationaal Veiligheidsplan 2016-2019.

De strijd tegen corruptie vereist inspanningen en verbintenissen van de overheid, de privésector en de samenleving. Corruptie vormt een bedreiging voor de goede werking van onze samenleving, alsook voor de concurrentiepositie van de bedrijven die zich aan de regels houden.

Kmo's hebben een groot aandeel in de privésector in België en in de Europese Unie en hebben dan ook een wezenlijke rol te spelen in het garanderen van verantwoordelijk gedrag in de wereldwijde waardeketens. Doordat ze kleiner zijn, staan ze dichter bij de burger. Vandaar de verwachtingen inzake verantwoordelijk gedrag.

Deze brochure heeft tot doel de kmo's aan de hand van praktische hulpmiddelen en concrete voorbeelden te helpen om het hoofd te bieden aan corruptie en een intern integriteitsplan op te stellen. Dit werk is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen enerzijds het Nationaal Contactpunt voor de OESO-Richtlijnen bij de Federale Overheidsdienst Economie en anderzijds de organisaties die de belangen van de ondernemingen van ons land vertegenwoordigen, het Verbond van Belgische Ondernemingen en het Belgisch Comité van de Internationale Kamer van Koophandel.

Kris Peeters,

Vice-eersteminister
en minister van Werk, Economie en Consumenten



Inhoud

Een vertrouwenswaardige kmo verwerpt corruptie: waarom?	7
Investeren in de toekomst	7
Het verschil maken	8
Een vertrouwenswaardige kmo verwerpt corruptie: hoe?	11
1. Tijd inbouwen voor reflectie	11
2. Een planning opstellen	12
Communicatie	12
Het leven van een kmo	12
3. Regelmatig delen	13
Op de hoogte blijven van nieuwigheden op het vlak van ethische conformiteit	13
Delen onder collega's	13
Enkele referenties van instrumenten of initiatieven die kmo's kunnen helpen	15
Verdenking van corruptie signaleren	17
Intern	17
Bij problemen in het buitenland	17
Beschikbare instrumenten	19
Voorbeeld van engagement tegen corruptie en beïnvloeding	19
Enkele waarschuwingen kunnen betekenisvol zijn	25
Online	26
Enkele nuttige referenties	26

Corruptie in België: ook bij kmo's

Om een overheidsopdracht binnen te halen, een licentie of andere vergunning te bemachtigen, te trachten een concurrent te verdrijven bij een belangrijke klant, de aanwerving van een familielid te beïnvloeden, een gunst te verkrijgen, ...

Corruptie, belangenconflict, beïnvloeding, nepotisme, vriendjespolitiek: allemaal praktijken die kmo's kunnen aantasten, waarvan ze het slachtoffer kunnen worden of waardoor hun directieleden en/of werknemers risico's kunnen lopen.

Recente gevallen uit de Belgische actualiteit doen vermoeden dat corruptie en bepaalde onwettige praktijken met het oog op het verkrijgen van onterechte voordelen wel degelijk op verschillende niveaus voorkomen, hoewel elke vorm van corruptie in België strafbaar is.

Deze korte publicatie is bedoeld om kmo's te helpen zich te wapenen tegen de risico's die gepaard gaan met kleine of grote corruptiepraktijken, en om sociaal verantwoordelijke ondernemingen te ondersteunen bij hun inspanningen om te bouwen aan een maatschappij waarin een gunstig klimaat heerst voor integer zakendoen.



**CORRUPTIE
VERWERPEN IS
INVESTEREN
IN DE TOEKOMST**



Een vertrouwenswaardige kmo verwerpt corruptie: waarom?

Een vertrouwenswaardige kleine of middelgrote onderneming gelooft in haar producten, haar nut voor haar klanten, de waarde van haar werknemers, en haar verantwoordelijkheid binnen de gemeenschap. Ze zet zich in om bij te dragen aan de oplossing voor de grote sociale, economische en milieu-uitdagingen voor haar regio, haar land en de wereld - niet om de problemen te doen toenemen.

Investeren in de toekomst

Alle ondernemingen, ook de kleinste en degene die enkel lokaal actief zijn, worden vandaag geconfronteerd met twee belangrijke trends, die vaak gelanceerd en benadrukt worden door de mondialisering:

- **groeibende verwachtingen van regeringen en de maatschappij** op het vlak van ethiek en verantwoordelijkheid van ondernemingen, die gepaard gaan met nieuwe reglementeringen en controles ter bestrijding van corruptie;
- **digitalisering van transacties**, resulterend in een fundamentele wijziging naar meer transparantie, en bestrijding van alle fraudes, met inbegrip van corruptie – een praktijk die vaak noodzaakt tot het voeren van een parallelle boekhouding en het ondernemen van illegale activiteiten.

Als een kmo geen rekening houdt met deze trends, kan dat ertoe leiden dat ze zich geleidelijk isoleert, doordat ze er bijvoorbeeld niet meer in slaagt haar producten en diensten aan multinationals of in het buitenland te leveren. Het kan haar ook het risico doen nemen om niet alleen strafrechtelijk te worden veroordeeld, maar ook haar reputatie te verliezen, waarbij het laatstgenoemde dan ook haar bedrijfsleiders en werknemers kan overkomen.



UNIQUE SELLING PROPOSITION

Het verschil maken

8

De overschakeling op een ethische manier van zakendoen vergt niet altijd grote omwentelingen of aanzienlijke investeringen. Bovendien bevinden bepaalde kmo's zich in een zodanige situatie dat de dagelijkse gang van zaken hen niet de mogelijkheid geeft om dezelfde administratieve lasten te dragen als multinationals, noch om dezelfde flexibiliteit te hebben in het veranderen van bedrijfsmodel:

1. tijd inbouwen voor reflectie;
2. een planning opstellen;
3. regelmatig delen.

Een enkele leuze, die verder reikt dan verbetering van bedrijfsbeheer en vermindering van blootstelling aan juridische risico's, zou kunnen zijn: versterk uw Unieke Verkoopargument (of *Unique Selling Proposition*, "USP", in het Engels, een Amerikaans marketingconcept om de klant te overtuigen en zijn eigen concurrentievermogen te vergroten).

Een bedrijfsleider of werknemer van een onderneming die haar klanten kwaliteitsvolle producten en diensten aanbiedt, kan een terechte fierheid voelen. Die is echter niet meer gerechtvaardigd als hij aan de andere kant aanvaardt een van de schakels te zijn die het mogelijk maken dat bepaalde personen in onze maatschappij misbruik maken van hun positie om onrechtmatige winsten te verkrijgen – of het nu gaat om politici, ambtenaren, zakenlui of medewerkers.



De Belgische wetgeving

Op het Belgische grondgebied worden corruptiezaken beheerst door de wet betreffende de bestraffing van corruptie¹ en de wet die de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen vestigt².

België beschikt sinds 1999 over een wetgeving met betrekking tot openbare en private corruptie. Die maakt het mogelijk om niet alleen een individu, maar ook een rechtspersoon te vervolgen en te veroordelen. Deze twee wetten vormden de eerste stap van België in zijn strijd tegen corruptie³.

Recent werd het Belgische strafrecht eindelijk aangepast om de straf voor actieve en passieve corruptie veel strenger te maken wanneer ze betrekking heeft op een persoon die een openbare functie uitoefent bij een buitenlandse staat of in een internationale openbare organisatie⁴. Ook de Belgische fiscale wetgeving werd aangepast om ze in overeenstemming te brengen met de strafrechtelijke. Voortaan sluit ze elke fiscale aftrekbaarheid uit van illegale commissies die in het kader van exportcontracten werden betaald⁵.

¹ [Wet van 10 februari 1999](#) betreffende de bestraffing van corruptie.

² [Wet van 4 mei 1999](#) tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen.

³ FOD Justitie (2010), [Corruptie? Niet in ons bedrijf...](#)

⁴ [Wet van 5 februari 2016](#) tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie.

⁵ Artikel 7 van de wet van 10 februari 1999 betreffende de bestraffing van corruptie vervolledigt artikel 58 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992. Het bepaalt dat de toestemming tot aftrekbaarheid van geheime commissielonen, toegestaan via artikel 58 van het Wetboek, «niet mag worden verleend voor het verwerven of behouden van overheidsopdrachten of van administratieve vergunningen».



DE ACCOUNTANT, DE BEDRIJFSREVISOR, DE ADVOCaat, DE PLAATSELIJKE KAMER VAN KOOPHANDEL, HET BELGISCH COMITÉ VAN DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL (ICC BELGIË) EN DE NATIONALE AFDELING VAN TRANSPARENCY INTERNATIONAL ZIJN ALLEMAAL POTENTIËLE PARTNERS IN HET KADER VAN UW ENGAGEMENT TEGEN CORRUPTIE.

Een vertrouwenswaardige kmo verwerpt corruptie: hoe?

Voor een onderneming, van welke omvang ook, bestaan er geen pasklare oplossingen om haar verantwoordelijkheid ten aanzien van corruptiepraktijken te kennen te geven. Ook al blijft de doelstelling dezelfde, de wijze waarop bepaalde maatregelen of communicaties worden geïmplementeerd, moet de weerspiegeling zijn van de persoonlijkheid van de bedrijfsleiders, de cultuur van de onderneming en de specifieke kenmerken van haar activiteitssector. Ook staat ze in verhouding tot de middelen van de kmo.

1. Tijd inbouwen voor reflectie

11

Voor kmo-bedrijfsleiders komt het erop aan een evaluatie te maken volgens bepaalde criteria van beheer, zowel op het vlak van blootstelling van de onderneming aan juridische risico's als op dat van duurzaamheid en reputatie. In sommige gevallen moet een bepaalde onmiddellijke winstmarge soms worden opgeofferd ten gunste van een hogere rentabiliteit op lange termijn. Evenzo is het waarschijnlijk niet waard om het risico te lopen dat de reputatie van een familiale onderneming, die wordt doorgegeven aan een nieuwe generatie, door bepaalde praktijken wordt aangetast.

Een principe van integriteit in zakendoen, die nultolerantie omvat voor elke vorm van corruptie, is vaak de beste manier om de waarde van het patrimonium van een onderneming te verhogen en het beste voorbeeld dat aan werknemers en eventuele opvolgers kan worden getoond.

Samen aan het werk zijn in een onderneming en daarbij de **morele waarden** van de bedrijfsleiders delen, **verbetert de productiviteit** en draagt niet alleen bij tot **het behoud van de beste werknemers**, maar ook tot **het aantrekken van talenten**.

Het resultaat van reflectie over de eigen waarden van de onderneming, kan worden samengevat in een tabel.

Commerciële cultuur	Ethische waarden
• Geïndividualiseerde service • Kwaliteitsvolle producten • Streven naar vernieuwende oplossingen • Betrouwbare oplossing mettertijd • Doeltreffendste oplossing voor de behoeften van de klant • Prijs-kwaliteitverhouding	• Verwerping van elk bedrog betreffende de producten • Eerbiediging van diversiteit • Weigering van al wat niet wettelijk is • Nultolerantie voor corruptie • Beschouwing van de impact op het milieu • Weigering tot maatschappelijke uitbuiting



2. Een planning opstellen

Communicatie

Toegegeven, de waarden van een kmo zijn impliciet dan die van een grote onderneming, die kan steunen op een gedragscode, een conformiteitsprogramma, en verschillende instrumenten zoals specifieke functies in verband met deontologie of regelmatige vormingen. Toch kan ook een kmo er belang bij hebben om bepaalde aspecten van haar ethische beleid te formaliseren, onder meer voor de bestrijding van corruptie. Zo kan ze bijvoorbeeld:

- een engagement tegen corruptie, door de bedrijfsleider(s) ondertekend, publiceren op haar website;
- een document dat de principes en regels inzake geschenken en gunsten toelicht, als bijlage toevoegen aan het arbeidsreglement;
- wanneer ze zich engageert voor andere initiatieven van maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoals sponsoring van culturele, humanitaire of sportactiviteiten, eraan herinneren dat ze nultolerantie hanteert ten aanzien van elke vorm van corruptie.

Het leven van een kmo

Zonder te grijpen naar permanent toezicht, waartoe een kmo soms weinig geneigd is en waarvoor ze niet altijd de middelen heeft, kan het eerder gaan om **het versterken van de ondernemingscultuur rond bepaalde reflexen** die een omgeving zonder corruptie in de hand werken:

- bij de selectie van nieuwe handelspartners opteren voor transparantie en het bijhouden van een dossier (zie verder het voorbeeld van checklist voor het controleren van handelspartners - due diligence);
- permanent de nadruk leggen op eerbiediging van de wetten en de boekhoudkundige exactheid;
- waarde hechten aan de verwerving van marktaandeel op lange termijn en van stabiele winsten.



Een kmo die actief is op **bepaalde buitenlandse markten** met een verhoogd corruptierisico⁶, moet zeker specifieke maatregelen nemen, onder andere voorafgaande verificatie van haar handelspartners ter plaatse, bijvoorbeeld commerciële medewerkers, handelsvertegenwoordigers of onderaannemers. We verwijzen in dit geval naar de [“Anticorruptie gids voor Belgische ondernemingen in het buitenland”](#), die eind 2016 werd gepubliceerd door het Belgisch Nationaal Contactpunt voor OESO-Richtlijnen voor multinationale ondernemingen (FOD Economie).

Het is ook raadzaam om een anticorruptieclausule op te nemen in handelscontracten.

3. Regelmatig delen

Op de hoogte blijven van nieuwigheden op het vlak van ethische conformiteit

De accountant, de bedrijfsrevisor, de advocaat, de plaatselijke kamer van koophandel, het Belgisch Comité van de Internationale Kamer van Koophandel (ICC België) en de nationale afdeling van Transparency International zijn allemaal voorbeelden van partners aan wie/waaraan u informatie kunt vragen over belangrijke ontwikkelingen op het vlak van ethische conformiteit en corruptiebestrijding - op regelmatige basis (minstens een keer per jaar). Doe dat ook als uw onderneming met bepaalde veranderingen wordt geconfronteerd, zoals bijvoorbeeld toegang tot nieuwe markten, ontwikkeling van nieuwe producttypes, of komst van investeerders.

Delen onder collega's

Bepaalde plaatselijke kamers van koophandel of businessclubs, het Belgisch Comité van de Internationale Kamer van Koophandel (ICC België) en de nationale afdeling van Transparency International organiseren workshops en rondetafelgesprekken. Ze bieden ondernemingsverantwoordelijken de gelegenheid om de recentste prioriteiten op het vlak van corruptiebestrijding te bepalen en in alle discretie informatie en ervaringen uit te wisselen over bepaalde uitdagingen waarmee ze zijn geconfronteerd. Het is een vaak gezellige manier om het onderwerp ter sprake te brengen en uit te diepen.

⁶ Zie onder meer de [Corruption Perception Index 2016](#) per land, die Transparency International jaarlijks opstelt.

The background of the entire page is a composite image. It features a person in a dark suit and light-colored shirt, holding a magnifying glass. The lens of the magnifying glass is focused on a detailed, brightly lit cityscape at night, showing various buildings and streetlights. The rest of the person's body and the background behind them are blurred. In the top right corner, there are three thick, parallel red diagonal stripes. On the left side, there is a large, white, stylized arrow pointing to the right.

SANCTIES DIE BELGIË OPLEGT AAN WIE SCHULDIG WORDT BEVONDEN AAN CORRUPTIE

Volgens de artikelen 246 tot 249 van het Strafwetboek (corruptie van een Belgische ambtenaar) en naargelang de ernst van de inbreuk, die ook afhangt van het type van handeling begaan in het kader van de corruptie (de handeling kan worden beschreven als rechtmatig, onwettig of strafbaar), kan de schuldige worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 6 maanden tot 15 jaar en tot een boete van 800 tot 800.000 euro (rechtspersonen kunnen worden veroordeeld tot een boete tot 2,88 miljoen euro).

In overeenstemming met artikel 250 van het Strafwetboek (corruptie van een buitenlandse openbare agent), kan de contrevenant worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 6 maanden tot 15 jaar, en tot een boete van 2.400 euro tot 4 miljoen euro. De minimumboete is immers verdrievoudigd en de maximumboete verviervoudigd.

PS. De bedragen houden reeds rekening met de vermenigvuldigingsfactor “maal 8” voor de penale boetes vermeld in de wetgeving.

Enkele referenties van instrumenten of initiatieven die kmo's kunnen helpen

ISO 37001 – Managementsystemen ter bestrijding van corruptie

Te volgen model voor het implementeren en gebruiken van corruptie bestrijdende managementsystemen die autonoom kunnen zijn of kunnen worden geïntegreerd in een algemeen managementsysteem. Certificering volgens ISO 37001 vormt geen garantie voor de afwezigheid van corruptie in een kmo. Eerder geschikt voor een kmo van grote omvang.

Collectieve en sectorale acties

Een kmo in een bepaalde sector kan een nuttig referentiekader vinden bij internationale groeperingen die intern gedragscodes ontwikkelen, publieke verklaringen doen en gezamenlijke lange termijnprojecten organiseren. Bijvoorbeeld:

- **CONSTRUCTION SECTOR TRANSPARENCY INITIATIVE (CoST):**
Voor een wereldwijde norm voor transparantie en verantwoordelijkheid in de levering van de openbare infrastructuur (Afghanistan, Botswana, Costa Rica, El Salvador, Ethiopië, Guatemala, Honduras, Malawi, Panama, Filipijnen, Oeganda, Tanzania, Thailand, Oekraïne, Vietnam, Zambia).

<http://www.constructiontransparency.org>

- **MARITIME ANTI-CORRUPTION NETWORK (MACN):**
Wereldwijd netwerk van ondernemingen die ijveren voor een maritieme sector zonder corruptie, dat reders, verladers en dienstenleveranciers bijeenbrengt.

<http://www.maritime-acn.org>

- **INITIATIEF INZAKE TRANSPARANTIE VAN WINNINGSINDUSTRIEËN (EITI, EXTRACTIVE INDUSTRIES TRANSPARENCY INITIATIVE):**
Voor een wereldwijde norm gericht op het bevorderen van een open en verantwoordelijk beheer van de aardolie-, gas- en delfstofbronnen.

<http://eiti.org/>



Verdenking van corruptie signaleren

Intern

Al hebben kmo's vaak niet de middelen om, zoals in een groot aantal multinationals, een Chief Ethics and Compliance Officer aan te stellen, toch is het essentieel dat iedere medewerker die twijfels heeft over de ethiek of wettigheid van een praktijk in de onderneming, zich voldoende veilig voelt om dat te melden aan zijn hiërarchische overste of aan de directie. De vragen die hij zich stelt, kunnen verder gaan - zo kan hij zich bijvoorbeeld afvragen wat er zou gebeuren als de media of de publieke opinie op de hoogte waren van dit soort praktijken, of zich ongerust maken over de eventuele impact ervan op de toekomst van de kmo.

Hoe meer een kmo haar engagement tegen corruptie heeft gecommuniceerd en een cultuur van respect voor wetten en boekhoudkundige exactheid heeft ontwikkeld, hoe meer haar medewerker zich op zijn gemak kan voelen om de vragen die hij zich stelt, te delen. Voor zijn gesprekspartner komt het er dan op aan om, soms samen met zijn eigen overste, te trachten een voldoende transparant en overtuigend antwoord te bieden.

De directie van de onderneming heeft er belang bij om een duidelijke communicatie over de commerciële ambitie van de kmo in stand te houden, transparant te zijn over het beheer en de beslissingsprocessen, en elke dag opnieuw aandacht te besteden aan de ethische waarden gelinkt aan de ondernemingsactiviteit.

17

Bij problemen in het buitenland

Belgische bedrijven kunnen een beroep doen op de economische en commerciële attachés van de Belgische ambassade of het consulaat in het betreffende land. Ook het nationaal comité van de ICC, de internationale kamer van koophandel, kan desgevallend nuttige informatie verstrekken.

Specifiek voor de rapportering van misstanden ten nadele van de Europese Unie: wend u rechtstreeks tot het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (European Anti-Fraud Office - OLAF) van zijn [website](#).

Wilt u in België iets melden over het gedrag van een Belgische entiteit? Wend u dan tot de politie en het gerecht.

The background of the entire page is a silhouette of a person holding a scale of justice, set against a warm, orange-hued sunset sky. The person is seen from the back, with their arms raised to hold the scale. The scale's pans are visible, and the person's head is tilted upwards. In the top right corner, there are two parallel diagonal stripes, one blue and one brown. In the top left corner, there is a white chevron pointing to the right.

VERSCHIL TUSSEN KLACHT EN AANGIFTE

De aangifte is de schriftelijke kennisgeving door iemand die noch slachtoffer, noch benadeelde partij is, van een misdaad of delict aan de gerechtelijke autoriteiten opdat zij de dader zouden kunnen vervolgen

Wanneer een slachtoffer of benadeelde partij, of een persoon die in zijn/haar naam handelt, een inbreuk aangeeft, gaat het om een klacht, niet om een aangifte.

Het onderscheid tussen deze twee begrippen schuilt erin dat een aangever geen strafvordering kan instellen, terwijl een klager dat wel kan, namelijk door zich burgerlijke partij te stellen bij de onderzoeksrechter of de beschuldigde rechtstreeks te noemen voor de strafrechter in de gevallen waarin de wet dat toestaat.

Beschikbare instrumenten

Voorbeeld van engagement tegen corruptie en beïnvloeding

Deze tekst, ondertekend door de hoogste kmo-bedrijfsleider, kan de kmo bijvoorbeeld publiceren op haar website. Het is raadzaam deze voorbeeldtekst niet als dusdanig te gebruiken, maar hem aan te passen opdat hij de persoonlijke waarden van de bedrijfsleider weerspiegelt.

[Onderneming] streeft ernaar haar klanten te dienen zonder ooit een beroep te doen op om het even welke praktijk van corruptie of beïnvloeding.

Daarom verbinden wij, directie en werknemers, ons ertoe om onze activiteiten te verrichten in een eerlijke en integere omgeving, en om met betrekking tot corruptie en beïnvloeding een beleid van nultolerantie te voeren.

Dat is belangrijk voor ons allen, en ook voor degenen die in onze naam handelen.

We zijn fier dit engagement met overtuiging te promoten om te maken dat het echt begrepen en toegepast wordt door iedereen.

We weten dat we op uw steun kunnen rekenen, en danken u daarvoor.

[Handtekening]

[Voornaam] [Naam]

[Titel] [Onderneming]



VOORBEELD VAN CHECKLIST VOOR HET CONTROLEREN VAN HANDELSPARTNERS (DUE DILIGENCE)

De bedoeling van het gebruik door een kmo van een vragenlijst van dit type, hier in een vereenvoudigde versie voorgesteld, is dubbel. Enerzijds vormt het een basis voor het systematiseren van de verzameling informatie over handelspartners om het management te helpen bij het nemen van beslissingen en het documenteren daarvan, onder meer over conformiteitsrisico's. Deze documentatie kan cruciaal blijken in geval van gerechtelijk onderzoek. Anderzijds helpt het de onderneming ook om zich voor te bereiden en aldus steeds in staat te zijn om deze vragen met betrekking tot zichzelf te beantwoorden. Deze vragen kunnen haar immers door gelijk welke nieuwe klant of potentiële leverancier worden gesteld, soms in een document dat door de wettelijke vertegenwoordiger moet worden ondertekend, vergezeld van een hele reeks aanvullende documenten, zoals bijvoorbeeld de statuten, een attest dat de eindbegunstigde(n) identificeert, het cv van de bestuurders en directieleden, de recentste gecontroleerde of gecertificeerde financiële verslagen, de documenten over de bedrijfsethiek, de eerbiediging van de anticorruptie wetgeving, het beleid voor geschenken en ontvangen of aangeboden uitnodigingen.

A. INFORMATIE OVER DE VENNOOTSCHAP VAN DE PARTNER

Juridische benaming van de entiteit of naam van de natuurlijke persoon:

Adres:

Btw- of registratienummer van de onderneming:

Datum en plaats van registratie:

Website:

Contactpersoon (naam, titel, e-mailadres, telefoonnummer):

B. MANAGEMENTTEAM VAN DE PARTNER

Leden van de raad van bestuur:

Directieleden
(CEO, COO, CFO, juridisch verantwoordelijke, ...):

Is een van de bestuurders of directieleden actief betrokken bij het contract?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, wie:

Krijgt een van de bestuurders of directieleden een vergoeding van een andere onderneming, of bezit hij er een belang in?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf:

> Zo ja, kan dat een belangenconflict met het contract creëren?



C. AANDEELHOUDERS VAN DE PARTNER

Is deze vennootschap een dochteronderneming?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, vermeld de naam van het moederbedrijf, zijn plaats van registratie en adres:

Bezit deze vennootschap alle, of een deel van de aandelen van een of meer dochterondernemingen?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, vermeld de naam van de dochteronderneming(en), met haar/hun plaats van registratie en haar/hun adres:

D. REFERENTIES VAN HET PARTNERBEDRIJF

Bestaan er lopende of beëindigde contracten met deze onderneming (of met een vennootschap die ermee verbonden is)?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf:

Is het mogelijk om drie referenties voor deze onderneming te geven?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf:

Bankreferentie (naam en adres van de bank, rekeningnummer):

E. BEOOGDE PRESTATIES VAN DE PARTNER

Land waarin de prestaties worden verricht:

Aard van de prestaties:

> Zal meer dan de helft van de arbeidskrachten van de onderneming ervoor worden ingezet?

Ja ☐ Neen ☐

Vergen de prestaties een registratie, autorisatie of erkenning voorafgaand aan de realisatie van de activiteiten?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf:

> Zo ja, is een kopie van deze registratie, autorisatie of erkenning bij deze checklist gevoegd?

Wie zijn de vertegenwoordigers van het partnerbedrijf, die bij de prestaties betrokken zijn?

> Vermeld hun naam, voornaam, titel en nationaliteit, en geef een korte beschrijving van hun ervaring en opleiding:

Is het partnerbedrijf van plan een beroep te doen op andere commerciële personen of entiteiten (bv. een consultant of onderaannemer) om het contract uit te voeren?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf, met naam, plaats van registratie en adres

> Zo ja, beoordeel of verificatie relevant is

Bestaan er daar waar de diensten zullen worden verleend, bepaalde wetten, regels, reglementeringen of praktijken die een beperking opleggen aan de te verstrekken diensten of aan het bedrag of type van de vergoeding die ervoor zou kunnen worden betaald?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf:

Verschilt de bankrekening waarop de betalingen met betrekking tot het contract zullen gebeuren, van degene die eerder (bij punt D.) werd aangeduid?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, vermeld de naam en het adres van de bank, alsook het rekeningnummer:

> Verifieer of het partnerbedrijf de houder is van de rekening en of de bank geregistreerd is ofwel in het land van registratie van het partnerbedrijf, ofwel in datgene waarin de contractuele activiteit zal worden verricht.

F. RELATIES MET AMBTENAREN EN POLITICI, EN MET HUN FAMILIELEDEN

Is er een ambtenaar of politicus/politica, of een van zijn/haar familieleden bij het partnerbedrijf betrokken, of bezit hij/zij een belang erin?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf:

Is of was een van de bedrijfsleiders (of vertegenwoordigers) van het partnerbedrijf ambtenaar of politicus/politica, of een familielid van zo iemand, of op een andere manier goed geplaatst om diensten te verstrekken aan een openbare entiteit?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, identificeer deze bedrijfsleider(s), de functie bekleed als ambtenaar, politicus of diens familielid, de betrokken werkgever, alsook de begin- en einddata van activiteiten, of detailleer de potentiële invloed:

G. ETHIEK

Communiqueert het partnerbedrijf (bijvoorbeeld op zijn website) codes, procedures of beleidsmaatregelen in verband met bedrijfsethiek, eerbiediging van anticorruptie wetgeving, geschenken en uitnodigingen?

Ja ☐ Neen ☐

Heeft het partnerbedrijf (of een verbonden entiteit), een van zijn huidige of vroegere bedrijfsleiders (of vertegenwoordigers) in de loop van de jongste 5 jaar het voorwerp gevormd van een verdenking van commerciële activiteit, een onderzoek of een veroordeling voor een misdaad, een beschuldiging van fraude, valse verklaring, corruptie, belastingontduiking of een andere overtreding?

Ja ☐ Neen ☐

> Zo ja, beschrijf:

Enkele waarschuwingen kunnen betekenisvol zijn

Een gewaarschuwde kmo is er twee waard. Hieronder een niet-exhaustief lijstje van signalen die bij iedere medewerker argwaan zouden moeten wekken over de eerlijkheid van de intenties van de handelspartner ...

Er heerst een ongezond klimaat rond de transactie: men vraagt u om het gebruik van e-mails te vermijden, de afspraken worden systematisch buiten de kantooruren gepland, of in andere lokalen dan die van de onderneming ...

Uw gesprekspartner tracht de bankgegevens voor de betalingen te wijzigen, bijvoorbeeld de rekening en de bankinstelling, de te betalen bedragen, hun frequentie, of eist zelfs contante betaling.

De gevorderde vergoeding, bijvoorbeeld een overdreven hoge forfaitaire commissie of een overdreven hoog percentage, is buiten verhouding in vergelijking met de prestaties, of eigenaardig in vergelijking met de markt.

Iemand die bij het contract is betrokken of een bepaald machtsniveau heeft, dringt er sterk op aan dat u bij de uitvoering van een contract een beroep zou doen op een kennis die hij of zij net onlangs aan u heeft voorgesteld ...

Hoed u voor een onderneming die zaken met u zou willen doen, maar recent werd veroordeeld voor corruptie, fraude, financiële of boekhoudkundige onregelmatigheden.

De reputatie van een onderneming kan een verhelderende barometer zijn. Hetzij op het vlak van integriteit (bijvoorbeeld beschuldiging van steekpenningen) of op dat van betrouwbaarheid (vroegtijdige contractbreuk, slechte prestatiekwaliteit, niet-eerbiediging van de betalingstermijnen).

Totale afwezigheid van referenties van de onderneming voor de beoogde prestaties of in de sector kan een waarschuwingssignaal zijn. Idem als deze entiteit niet over gekwalificeerd personeel blijkt te beschikken of heel recent werd geregistreerd.

Er zijn ook sectoren en landen waarin uw onderneming sterker blootgesteld dreigt te zijn aan pogingen tot corruptie.

Ten slotte zal een onderneming die zich ertegen verzet om u de nodige inlichtingen te verschaffen omtrent uw due diligence, die zich terughoudend opstelt ten aanzien van wetten en normen inzake corruptiebestrijding, misschien minder betrouwbaar zijn dan een die goede wil en redelijke praktijken aan de dag legt om een beleid van nultolerantie ten aanzien van corruptie te verzekeren.

Online

Gratis e-learning tool (ondertiteld in het Nederlands of Frans) voor een beter begrip van de bestrijding van corruptie in bedrijven

<http://thefightagainstcorruption.org/>

Wereldwijde governance-indicatoren, beter gekend onder hun Engelse benaming World-wide Governance Indicators (WGI), van de Wereldbank, om te beschikken over een overzicht per land van zes indicatoren, waaronder de controle van corruptie

www.govindicators.org

Corruptieperceptie-index, vanwege Transparency International, om het corruptierisico in een vreemd land te helpen beoordelen

<https://www.transparency.org/research/cpi/overview>

Enkele nuttige referenties

ICC (2015). Anti-Corruption Third Party Due Diligence: A Guide for Small and Medium Size Entities

<https://iccwbo.org/publication/icc-anti-corruption-third-party-due-diligence/>

ICC (2014). ICC Guidelines on Gifts and Hospitality

<https://iccwbo.org/publication/icc-guidelines-on-gifts-and-hospitality/>

ICC (2013). ICC Ethics and Compliance Training Handbook, Vincke, F., Kassum, J. (ed.), ICC Publication NO 741E, ICC (65 EUR HTVA)

<https://www.iccwbo.be/shop/icc-ethics-and-compliance-training-handbook/>

ICC (2012). ICC Anti-corruption Clause

<https://iccwbo.org/publication/icc-anti-corruption-clause/>

ICC (2011). Rules on combatting corruption

<https://iccwbo.org/publication/icc-rules-on-combating-corruption/>

ICC (2010). ICC Guidelines on Agents, Intermediaries and Other Third Parties

<https://iccwbo.org/publication/icc-guidelines-agents-intermediaries-third-parties-2010/>

OECD, UNODC, The World Bank (2013), Anti-Corruption & Ethics Compliance Handbook
<http://www.oecd.org/corruption/anti-corruption-ethics-and-compliance-handbook-for-business.htm>



OECD (2010). Good Practice Guidance on Internal Controls, Ethics, and Compliance
<http://www.oecd.org/fr/daf/anti-corruption/conventioncontrelacorruption/44884414.pdf>

RESIST (Global Compact van de Verenigde Naties, WEF, ICC, TI). Opleidingstool voor alle bedrijven, ongeacht hun omvang.

- > Voor de e-learning versie in het Engels:
<http://www.icc-france.net/gb/index.html>
- > Voor de e-learning versie in het Frans:
<http://www.icc-france.net/>.
- > Voor de publicatie in het Frans:
https://cms.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2016/11/RESIST_French-1.pdf

FOD Justitie

https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/veiligheid_en_criminaliteit/corruptie

FOD Justitie (2010) Corruptie? Niet in ons bedrijf...

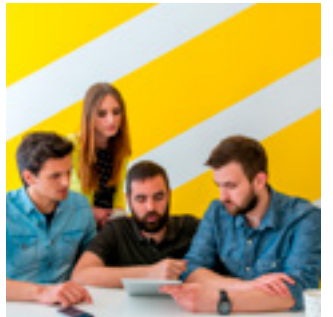
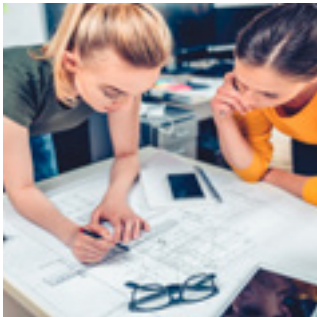
<http://justitie.belgium.be/sites/default/files/downloads/La%20corruption.pdf>

UN Global Compact (2013). A Guide for Anti-Corruption Risk Assessment

https://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/Anti-Corruption/RiskAssessment-Guide.pdf

United Nations (UNODC)

<http://www.unodc.org/unodc/fr/corruption/index.html>



Illustraties: stock.adobe.com

